

Vlasta Winkelhoferová – Miriam Löwensteinová: Encyklopedie mytologie Japonska a Koreje. Praha : Libri 2006. 176 s.

Jakub Havlíček, FF MU, religionistika

V nakladatelství Libri vychází další z řady encyklopedií ediční řady „Mytologie“, jejímž cílem je zpřehlednit nábožensko-mytologické systémy různých tradic. V uplynulých letech v této edici vyšlo již deset publikací, z nichž můžeme připomenout „Encyklopedii indické mytologie“ Jana Filipského nebo „Malou encyklopedii buddhismu“ Vladimíra Miltnera, které studenti religionistiky a další zájemci o náboženství jistě dobře znají.

Dostává se nám do rukou publikace, jejíž ambicí je přinést čtenáři základní informace o náboženstvích v Japonsku a v Koreji, tedy v zemích, které prozatím zůstávají spíše mimo zorné pole českých badatelů v oblasti náboženství. V případě japonské mytologie se dokonce jedná o vůbec první původní českou orientalistickou práci, která je této problematice věnována. Zájemce o toto téma byl prozatím odkázán jen na překlad knihy H. Byrona Earharta „Náboženství Japonska. Mnoho tradic na jedné svaté cestě“ a na pasáže věnované náboženským v knihách, které se věnovaly japonským dějinám a širším kulturně-historickým souvislostem. Z nich lze zmínit například „Vějíř a meč“, knihu, na níž se podílela právě Vlasta Winkelhoferová, autorka „japonských“ hesel v „Encyklopedii mytologie Japonska a Koreje“. Japonsku se obsáhleji věnoval v „Náboženských tradicích Asie“ také Karel Werner a je proto pozoruhodné, že tuto práci Winkelhoferová neuvádí mezi doporučenou literaturou v závěru encyklopedie. Z běžně dostupných prací lze ještě zmínit „Lexikon východní moudrosti“ přeložený z němčiny, který obsahuje celou řadu hesel k buddhismu v Japonsku.

Obě autorky encyklopedie, japanoložka Winkelhoferová a koreanistka Löwensteinová, patří k předním odborníkům v oblasti japonské, resp. korejské literatury a kultury. Především Vlasta Winkelhoferová je autorkou řady knih, které nemohly zůstat mimo zorné pole žádného z českých zájemců o dějiny a kulturu Japonska. Kromě spoluautorství již zmíněné publikace „Vějíř a meč“ má na svém autorském kontě i výpravnou knihu „Japonsko – dějiny odívání“ a řadu překladů původní japonské beletrie.

V úvodní části encyklopedie najdeme krátké texty, které podávají základní charakteristiku a přehled vývoje náboženských systémů v Japonsku a v Koreji. I přes nutnou stručnost poskytují nezavěšenému čtenáři dobrý vhled do problematiky. Za pozornost stojí i to, že úvodní stať Vlasty Winkelhoferové „Japonská mytologie“ obsahuje podkapitolu věnovanou mytologii Ainů, a také základní informace o specifikách, kterými se ve srovnání s tradicemi hlavních japonských ostrovů vyznačuje mytologie Okinawanů. Úvodní stať umožňují lépe se orientovat v následující části, kde najdeme abecedně řazená hesla k nábožensko-mytologickým systémům Japonska a Koreje. Mnohá z hesel jsou přitom doprovázena černobílými fotografiemi a perokresbami, která čtenáři poskytnou lepší představu o popisovaných pojmech.

Již při letmém pohledu na encyklopedická hesla zjistíme, že se autorky neomezily čistě na mytologické koncepty. Mezi hesly věnovanými Japonsku najdeme i taková, která zpracovávají problematiku náboženství z širšího hlediska, např. heslo „nová náboženství“ (s. 112–113). Samostatné heslo o novém náboženském hnutí „Sōka gakkai“, na něž se odkazuje v hesle o nových náboženstvích, však čtenář v encyklopedii hledá marně.

Je samozřejmě otázkou, zda je při omezeném rozsahu publikace vůbec možné zahrnout „všechny významné bohy, bohyně a démony“, jak slibuje text na zadní straně desek, zvláště když se o stránky knihy dělí japonské náboženské tradice s korejskými. Je samozřejmě, že výběr jednotlivých hesel byl určen omezeným rozsahem publikace. Zdá se však, že autorky neopomněly téměř žádnou důležitou skutečnost, a pokud už hledaný pojem nemá v encyklopedii samostatné heslo, je alespoň zmíněn v rámci úvodních statí nebo v dalších heslech k jiným pojmům. Bylo by možná na místě pro příště uvažovat o rozdělení obou tematických celků, které encyklopedie zahrnuje. Japonské náboženské tradice by zcela jistě zasloužily vlastní specializovanou encyklopedii.

Při četbě některých hesel překvapí používání minulého času, což vyvolává dojem, že popisovaný jev nebo pojem je záležitostí dávno minulou, s níž se v současnosti již nelze setkat. Jedním z příkladů může být heslo „jamabuši“, věnované horským asketům, vyznavačům učení šugendó (s. 77–78), jejichž tradice jsou ovšem stále živé a jamabuši můžeme potkat i v moderním Japonsku. Religionista se musí pozastavit i nad používáním skrytě hodnotících a tudíž nekorektních obrátů typu „bůžek“ (např. s. 131, 154, atd.) nebo „nižší mytologie“ (s. 7), tedy výrazů, kterým by se moderní vědecká práce usilující o objektivitu měla vyhnout. Podobně problematické je užívání generalizujících, obsahově nepřiliš jasných termínů, jako např. „šamanské kultury“ (s. 7). Otázkou také zůstává, na základě jakých kritérií lze japonské náboženské tradice dělit podle klíče „starojaponský – šintoistický“, „buddhistický“ a „pozdní“ (viz s. 7).

Důležitým přínosem encyklopedie je, že přispívá k zavedení doposud neujasněné české terminologie pro výrazy z oblasti náboženství v Japonsku a v Koreji. Je zřejmé, že otázka terminologie zůstává prozatím otevřená a skýtá prostor k dalšímu zpracování.

Na závěr lze říci, že publikace „Encyklopedie mytologie Japonska a Koreje“ je důstojným a plnohodnotným členem ediční řady „Mytologie“ nakladatelství Libri. Jak studenti religionistiky, tak zájemci o kulturu Japonska a Koreje by neměli tento přínosný titul postrádat ve své příruční knihovně.